

Innspill til veileder for bærekraftige krav og kriterier for tekstil

Miljømerking Norge takker for muligheten til å gi innspill til veilederen.

Miljømerking Norge, som forvalter de offisielle miljømerkene Svanemerket og EU Ecolabel, har som oppdrag å gjøre det enkelt for både forbrukere, profesjonelle innkjøpere og virksomheter å ta gode klima- og miljøvalg – uten at de trenger å være miljøeksperter selv. Svanemerket er et helhetlig miljømerke som fremmer sirkulær økonomi, effektiv ressursbruk, redusert klimabelastning og bevaring av naturmangfold – og alltid med strenge krav til farlige kjemikalier. Hele produktets livssyklus blir vurdert: fra råmaterialer og produksjon, til bruk, gjenbruk og avfall.

I tillegg til å utvikle krav til en lang rekke produktgrupper, jobber vi også med rådgivning i anskaffelsesprosesser til offentlige og private oppdragsgivere. Ett av våre mål er å bidra til forenkling av anskaffelsesprosessen ved å etterspørre miljømerkede produkter. Dette har vi lykket godt med i flere bransjer, som for eksempel møbler og inventar, og vaskeribransjen. Vi ser at utviklingen i tekstilbransjen går sakte, og at dette fortsatt er en såkalt umoden bransje, der det er få aktører som tilbyr miljømerkede produkter.

Når vi videre i dokumentet snakker om miljømerkede produkter, er det produkter som er sertifisert med et miljømerke type 1, vi mener. For tekstiler er dette Svanemerket, EU Ecolabel, GOTS, Blå Engel og Bra Miljøval.

Vi gir først noen generelle innspill, deretter gir vi innspill til enkelte kapitler i høringsbrevet. Til slutt gir vi i kapittel 3 forslag til utforming av minimumskrav, tildelingskriterier og kontraktskrav som kan benyttes i enkelte anskaffelser der markedet er modent, eller der det er mulig å påvirke markedet.

1. Generelle innspill

Med bakgrunn i at tekstilbransjen er en umoden bransje, vil det fortsatt være krevende for innkjøpere og stille enkle og effektive krav og kriterier i sine konkurranser. Dette har blant annet sammenheng med at for eksempel kategorien arbeidstøy omfatter et bredt spekter av produkttyper. Alt fra enkle t-skjorter, via uniformer til blant annet helsepersonell og kokker, til mer kompliserte produkter som synlighetstøy, bekledning til brannmannskap og annet verneutstyr.

For mange av disse kategoriene er det foreløpig ikke mulig å etterspørre eller kreve produkter med et miljømerke type 1. Dette innebærer at det fortsatt vil være forholdsvis krevende for innkjøpere å sikre bærekraftige produkter i avtalene sine, fordi de må benytte noen av, eller alle, de underliggende kravene som ligger i Svanemerket, og andre tilsvarende miljømerker.

Vi har god kjennskap til leverandørmarkedet av arbeidstøy, og i vår veiledning til innkjøpere foreslår vi å etterspørre miljømerker både som minimumskrav, tildelingskriterier og kontraktskrav, avhengig av hva slags arbeidstøy som skal anskaffes. Vi foreslår at DFØ utarbeider krav, kriterier og kontraktskrav som støtter opp under dette slik at innkjøpere har et alternativ som kan benyttes når det er relevant i den enkelte anskaffelse. Se våre forslag på formuleringer helt til slutt i dokumentet.

2. Innspill til enkelte kapitler i veilederen

Vi har innspill til enkelte kapitler, og vi har benyttet samme nummerering som i høringsbrevet. Vi har ikke gjengitt krav og kriterier fra høringsbrevet i sin helhet, men forkortet formuleringen slik at det er hovedinnholdet som er gjengitt her.

5. Design for lang levetid (eie og leie)

Formulering av tildelingskriteriet: her er det informert om at tilbyder blir premiert for å oppfylle kravene som er listet opp. Det skal premieres for hvert av de opplistede kravene tilbyder oppfyller.

Dokumentasjonskrav: Vi foreslår at det bør det være mulig å dokumentere at de opplistede kravene er oppfylt ved å oppgi gyldig lisensnummer eller legge med gyldig sertifikat som viser at tilbudt produkt er sertifisert med et miljømerke type 1.

Dersom det er tilbudt et produkt som er merket med et miljømerke type 1, skal tilbyder bli premiert for hvert av de opplistede kravene.

7. Flammehemmere (eie og leie)

Krav: Det skal ikke forekomme flammehemmere i produktene. Dette inkluderer både organisk fosforbaserte flammehemmere og halogenerte flammehemmere,

Dokumentasjonskrav: her er det oppgitt at oppfyllelse av kravet skal dokumenteres ved erklæring fra produsent.

Vi foreslår at det i tillegg kan dokumenteres med lisensnummer eller sertifikat fra Svanemerket eller et tilsvarende miljømerke type 1.

9. Sosialt ansvarlig produksjon – utvalgte produkter

Krav: For utvalgte produkter som er spesifisert av oppdragsgiver er det krav om at produktene er produsert under arbeidsforhold som oppfyller ILOs kjernekonvensjoner og nasjonal lovgivning i produksjonslandet.

Dokumentasjonskrav: Under dokumentasjonskravet er Fairtrade, UTZ og Rainforest Alliance oppgitt som eksempler på godkjente merkeordninger.

Vi foreslår at Svanemerket og tilsvarende miljømerker type 1 også oppgis som godkjente merkeordninger for å dokumentere kravet.

11. Kontroll av ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter ved produksjonsenhetene inklusive kontroll av utbetaling av levelønn

Formulering av tildelingskriteriet: Tilbyder blir premiert for andel produkter tilvirket av produksjonsenheter som er SA8000 sertifisert, registrert som International Accord produksjonsenhet, eller tilsvarende.

Dokumentasjonskrav: Leverandør skal oppgi hvilke produkter som er tilvirket på produksjonsenhet som er SA8000 eller International Accord sertifisert, eller årlig blir revidert med SEMTA 4-pillar, Økotex eller GOTS revisjonskontroll. Det skal legges med lenke til oppdatert dokumentasjon.

Vi foreslår at Svanemerket og tilsvarende miljømerker type 1 også oppgis som godkjente merkeordninger for å dokumentere kravet.

12. Innhold av stoffer som gir grunn til bekymring (kandidatlisten)

Krav: Tekstiler som leveres på kontrakten skal ikke inneholde stoffer som er oppført på den gjeldende kandidatlisten (REACH), i nivåer over 0,1 vektprosent pr. stoff.

Dokumentasjonskrav: Her er lisens fra Nordisk miljømerking, EU Ecolabel og GOTS oppgitt som gyldig dokumentasjon. Det er lenke til de ulike merkeordningene. Lenken som er oppgitt for Nordisk miljømerking går til Svensk Miljømerking sin nettside, engelsk versjon.

Vi foreslår at dokumentasjonskravet endres fra krav om lisens fra Nordisk miljømerking, til krav om lisens for Svanemerket. Lenke til riktig nettsted er <https://svanemerket.no/>

13. Formaldehyd (eie og leie)

14. Myknere i belegg og utskrift

Dokumentasjonskrav: For begge disse kravene er Svanemerket er oppgitt som en av flere merkeordninger som kan benyttes for å oppfylle dokumentasjon av kravet. I formuleringen brukes begrepet «etikett», i stedet for merkeordning. Vi foreslår å bytte ut ordet etikett med merkeordning.

Vi ser også at lenken til Svanemerket går til Svensk Miljømerking sin nettside. Lenke til Norsk Miljømerking <https://svanemerket.no/>. Øvrige lenker som er oppgitt fungerer ikke.

15. Miljøvennlig vaskeritjeneste

Under dette kapittelet foreslås det at innkjøper skal kreve at tilbyder har rutiner og systemer for å redusere de viktigste miljøbelastningene fra vaskeritjenesten. Eksempler på hvordan kravet kan oppfylles er lisens for et miljømerke type 1, som f.eks. Svanemerket, eller lisens for et miljøledelsessystem som Miljøfyrtårn, EMAS eller ISO 14001.

Her er det viktig å være opp oppmerksom på at Svanemerket sine krav omfatter både krav til miljøledelse og ytelseskrav. Svanemerket kan derfor også benyttes som krav i kravspesifikasjonen, som tildelingskriterie, eller som kontraktskrav.

Oppdragsgivere som ønsker å gå lenger enn å etterspørre miljøledelse, bør kreve at vaskeritjenesten har lisens for Svanemerket eller et tilsvarende miljømerke. Ved å kreve Svanemerket eller tilsvarende, er det ikke nødvendig å kreve en egen merkeordning for miljøledelse i tillegg.

For oppdragsgivere som ønsker å gå lenger enn å stille krav til miljøledelse, foreslår vi enten krav i kravspesifikasjonen, tildelingskriterie eller kontraktskrav:

Krav i kravspesifikasjonen

Leverandør skal levere en tjeneste som er Svanemerket eller merket med tilsvarende merkeordninger.

Leverandører som tilbyr andre merker, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdig/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

Tildelingskriterie miljø, vektet 30%

Oppdragsgiver vil vektlegge om tjenesten er merket med Svanemerket eller tilsvarende merkeordninger.

Leverandører som tilbyr andre merker, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdig/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

Dokumentasjonskrav (gjelder både for krav og kriterie)

Leverandøren skal angi i tilbudet dersom tjenesten som tilbys er miljømerket og legge ved lisensnummer og/eller lisensbevis. Har tjenesten et lisensnummer, er det tilstrekkelig at merkeordning sammen med gyldig lisensnummer oppgis. Hvis produktet ikke har lisensnummer så må sertifikat/lisensbevis legges ved. Sertifikater eller andre dokumenter må være gyldige og ikke utgått på tid. Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at det kun tas hensyn til dokumentasjon som foreligger vedlagt tilbud ved tilbudsfristens utløp.

Dersom en leverandør ikke har mulighet til å delta i merkeordningen eller en tilsvarende merkeordning innen fristen, og dette ikke skyldes leverandøren selv, vil oppdragsgiver akseptere alternativ dokumentasjon. Dette kan være tilfelle der leverandøren tilbyr et nytt produkt, eller nylig har overtatt salgsrettigheter for et produkt. Dersom det gis alternativ dokumentasjon er det tilbyderens ansvar å tilrettelegge denne på en pedagogisk måte, slik at det er enkelt å vurdere om kravene er oppfylt.

Dersom det tar mer enn fire timer samlet sett å vurdere alternativ dokumentasjon i tilbudet, vil dette kunne medføre at den aktuelle dokumentasjon avvises.

Kontraktskrav

Leverandør skal innen 12 måneder etter kontraktsinngåelse dokumentere at tjenesten er merket med Svanemerket eller tilsvarende merkeordninger.

Leverandører som tilbyr andre merker, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdig/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

Leverandøren forplikter seg til å søke om merket senest en måned inn i kontraktsperioden. Dersom vaskeritjenesten ikke er merket etter 12 måneder, vil det gis dagbøter på for X % av kontraktsverdien for en periode på Y dager.

3. Forslag til krav, kriterier og kontraktskrav

Forslag til utforming av minimumskrav, tildelingskriterier og kontraktskrav som kan benyttes i enkelte anskaffelser der markedet er modent, og/eller der det er mulig å påvirke markedet. Det er viktig at det blir gjennomført markedsanalyse eller dialog med markedet for å få informasjon om markedet er modent for å kreve miljømerkede produkter.

Krav til miljømerkede produkter

Oppdragsgiver krever at følgende produkter er merket med Svanemerket, Blå Engel, EU Ecolabel, Bra Miljøval eller GOTS*:

- T-skjorter, med korte og lange ermer
- Piqueskjorter
- Collegenere

Tilsvarende merkeordninger vil også aksepteres. Leverandører som tilbyr andre merker, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdig/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

*GOTS: for produkter i minimum 70 % naturfiber som ull/bomull.

NB! For at det skal være tydelig hvilke produkter som er omfattet av kravet, er det lurt at dette markeres i prisskjema, med en egen farge på varelinjen, eller at det merkes av i en egen kolonne.
NB2! Listen over produkter der man skal kreve miljømerke må vedlikeholdes i DFØ sin veileder, i tråd med utvikling i markedet.

Tildelingskriterie miljø, vektet 30%

Oppdragsgiver vil vektlegge om produkter som ikke er nevnt under kravspesifikasjon punkt X.X er merket med Svanemerket, Blå Engel, EU Ecolabel, Bra Miljøval eller GOTS*. Tilsvarende merkeordninger vil også gi uttelling.

Alternativ tekst som kan benyttes dersom det ikke benyttes krav i kravspesifikasjon:

Oppdragsgiver vil vektlegge om tilbudte produkter er merket med Svanemerket, Blå Engel, EU Ecolabel, Bra Miljøval eller GOTS*. Tilsvarende merkeordninger vil også gi uttelling.

Andre merkeordninger vil gi lavere score, dersom miljømerkene vurderes som mindre relevante eller omfattende. Eksempelvis vil Økotex 100, Økotex Made in Green, økologisk merkede varer, og Greenguard gi 25 % uttelling i forhold til Svanemerket.

Leverandører som tilbyr andre merker, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdige/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

Ved utregning av poeng på dette kriteriet vil oppnådd score på de enkelte produktene multipliseres med estimert volum (*i kroner eller antall) av de enkelte produktene.

*GOTS: for produkter i minimum 70 % naturfiber som ull/bomull.

Dokumentasjonskrav (gjelder både for krav og kriterier)

Leverandøren skal avmerke i kolonnen «miljømerket» i vedlegg X Prisskjema dersom produktet som tilbys er miljømerket. Har produktet et lisensnummer, er det tilstrekkelig at navn på merkeordning sammen med gyldig lisensnummer oppgis i kolonnen. Hvis produktet ikke har lisensnummer så må sertifikat/lisensbevis legges ved. Sertifikater eller andre dokumenter må være gyldige og ikke utgått på tid.

Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at det kun tas hensyn til dokumentasjon som foreligger vedlagt tilbud ved tilbudsfristens utløp.

Dersom en leverandør ikke har mulighet til å delta i merkeordningen eller en tilsvarende merkeordning innen fristen, og dette ikke skyldes leverandøren selv, vil oppdragsgiver akseptere alternativ dokumentasjon. Dette kan være tilfelle der leverandøren tilbyr et nytt produkt, eller nylig har overtatt salgsrettigheter for et produkt. Dersom det gis alternativ dokumentasjon er det tilbyderens ansvar å tilrettelegge denne på en pedagogisk måte, slik at det er enkelt å vurdere om kravene er oppfylt.

Dersom det tar mer enn fire timer samlet sett å vurdere alternativ dokumentasjon i tilbudet, vil dette kunne medføre at den aktuelle dokumentasjon avvises.

Kontraktskrav til miljømerkede produkter

Innen 18 måneder etter kontraktsinngåelse skal [spesifiser produkt(er), f.eks. ullprodukter] som leveres på avtalen være merket med Svanemerket eller et tilsvarende miljømerke. Tilsvarende miljømerker er Blå Engel, EU Ecolabel, Bra Miljøval og GOTS.

Dersom leverandører tilbyr andre merker, har leverandør det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke kan anses likeverdige/tilsvarende med de merker som spesifisert ovenfor.

NB! Det bør også følge sanksjoner i form av dagsbøter/oppsigelse av avtalen dersom kravet ikke blir oppfylt innen fristen.

Miljømerking Norge bidrar gjerne ytterligere i den videre prosessen med å utvikle enkle og standardiserte veiledere for offentlige anskaffelser.